

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:
BENEDEK MIHÁLY alezredes

Segédszerkesztő:
Dr. BÁNYAI LÁSZLO százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest,
II., Fő-utca 71. Telefon: 153-079

Előfizetési ár:
Égész évre 24 pengő, félévre 12 pengő.
Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342.

Megjelenik:
minden hónap 1-én
és 15-én.

HADPARANCS!

HONVÉDEKI MAGYAR KATONÁKI

A háború végső kifejlődéséhez közeledik és döntő szakaszához jutott. Elsősorban a magyar sors szempontjából, mert az ellenség itt áll egészen határaink közelében. Most tehát ismét hazánk közvetlen megvédéséről van szó. Erre gondoljon mindenki, amidőn az I. hadsereg apái nyomdokain elindul a Kárpátokon át Galícia területére, ahol 1914—18-ig oly sok dicső csatában tündökölt a magyar fegyverek. E harcban természetesen nincs vissza, csak: Előre! Elvárom, hogy mindenki megteszi kötelességét és méltók lesztek a hős elődökhöz.

Fájdalmasan érint, hogy e nehéz órákban nem lehetek magam is köztetek. Gondom lesz azonban legalább arra, hogy itthon a lehetőség legvégső határáig gondoskodás történjen azokról, akik hozzátok legközelebb állanak.

Épp úgy, mint az előző világháborúban, most sem állunk egyedül. Ma is ugyanazzal a német hadsereggel harcolunk vállvetve, amely 1914—18-ig becsületes szövetségi hűséggel állt mellettünk s amellyel elévülhetetlen, ebben a háborúban is vérrel megpecsételt bajtársi szálak fűznek bennünket össze.

Mindent el kell követnünk, hogy ebből a szörnyű viharból, — amelyben nem csak Hazánkat, hanem az egész emberiséget, kultúráját és civilizációját védjük, — győzelmesen kerüljünk ki.

Budapest, 1944. évi április hó 15-én.

HORTHY S. K.
CSATAY S. K.

A Legfelsőbb Hadúr fegyverbe hívó parancsát ünnepélyes lélekkel fogadja katonanemzete. Nyomában megvillan az ősi kard. Megint azért, amiért 10 nehéz évszázadon át annyiszor: a határokat, a szent földért, fennmaradásunkért s ezzel a Nyugat és a legkiteljesedettebb emberi értékek védelméért. Ez az igazság! Otromba hitegetés és az ellenség céljait szolgáló hazugság csupán az, hogy ezt a háborút idegen érdekekért vívjuk, vagy hogy elkerülhettük volna. A Hadúr hadparancsa a történelmi nemzet életöszönének szava, a Muhit, Mohácsot, Világost és Trianont megért nemzeté. Ezt a nemzetet nem lehet

többé félrevezetni, sem arra kényszeríteni hogy megnyissa a Kárpátok kapuit a legszörnyűbb ellenség előtt.

Jöhet bármi, történhet akármi, a magyar jövőt ezután is csak a hősi kiállás, a legnagyobb áldozatok és szenvedések vállalása biztosíthatja. Ha elkanyarodunk ettől a ránk mért sorstól, elveszünk. Érti ezt a nemzet, mely ösztönösen állítja a vitézségeit az erények élére.

A hadparancs szavai ott égne minden magyar lelkében mindaddig, míg a nemzet fel nem cserélheti győzelmes fegyvereit a munka fegyverrel!

EGYENRUHÁK
módot után, felszerelési
cikkek, kész férfi-
és fiúruhák

BARTALIS ISTVÁN
ruházületében
KOLOZSVÁR, Egyetem utca 1.
TELEFON: 26-47

Mi csendőrségi nyomtatványokat, könyv, papír, tüttőtollat

SIMON ISTVÁN
CÉGHELY VÁSÁROLUNK.
NAGYVÁRAD, Bémer-tér 3. Telefon: 26-43.

A m. kir. Csendőrség szállítója.

EGYENRUHA
Félgári szabóság, felszerelési cikkek

Gergely Béla
NAGYVÁRAD, Mosey Mihály-utca 1.
A m. kir. csendőrség Bihar és Baktár megyei osztályának szervezett szállítója.
Meghívható, pontos kiszolgálás.

ZALKA LAJOS
SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 35.
A magy. kir. csendőrség szerződéses szállítója. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

EGYENRUHÁZAT
FELSZERELÉSI CIKKEK
URI SZABÓSÁG

PONTOS kiszolgálás
pontos DRAT! Arany,
szővel ókázati MI

Gede Lajos
ÓRAS ÉS ÉKSZE-ÉSZNEL
VÁSÁROLUNK

Székesfehérvár
Zita királyné-út 2. sz.

Optika, fotóoptika.

A legjobb úri és

Kriston János
egyenruházati cikkek kereskedése
Budapest, VIII.,
Baross-tér 1. I. 8.
Telefon: 849-606

EGYENRUHÁK
szabója

Egyenruházat HOKSARI
KELETI P.-U.-NÁL BAROSS-TÉR 4
NYUGATI P.-U.-NÁL TERÉZ-KÖRÚT 60

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési
cikkek szállítója:

VITÉZEK
Termelő-, Beszerző- és Értékesítő
SZÖVETKEZETE

papírosztálya
Budapest, XII., Bernáth Géza-utca 14. szám
(A csendőrlaktanya közelében.)

Kedvezményes fizetésre

Jó Bertalanné
Dutort
bútorszalonjából vásároljunk
bizalommal.
BUDAPEST, VII., RÁKÓZI-ÚT SZ. I. 5. Telefon: 222-121.
Videkre árajánlatot küldünk.

VÁSÁROLJUNK
OSZTÁLYSORSJEGYET
TÖRÖK BANKHÁZNA
BUDAPEST, IV., SZERVITA-TÉR 3. SZÁM.

Forráshoz,
melegítéshez,
fűtéshez szabadban, háztartásban célszerű, takarékos,
veszélytelen a

CEROLUX
SZILÁRD ÉGŐTABLETTA
Denat. spirítusz helyett. Kapható drogériákban, fűszer- és
festéküzletekben.

CIPŐ, CSIZMA és
mindennemű bőrkészít-
mény ápolására, fényesi-
tésére a kiváló

KNAUSZ FERENC
vegyipari üzeme,
Budapest, III., Bécsi-út 137.

CSODAFÉNY
CIPŐPASZTA

Mi a magyar gyártmányú

THEBRIS MASOLO IRONT
HASZNÁLTUK
GYÁRTVA
SCHULER JÓZSEF RT., BUDAPEST

A tudás abc-je a

Legujabb lexikon
Ára: kp. P 28.—, részletre P 34.— (havi 12.—P)
20.000 kérdésre ad választ. Mindenkinél szüksége van
reá. Háborús szakácskönyv ára P. 640. Csendőrségi köny-
vákban sem nélkülözhető. Megrendelhető: FARKAS könyv-
kiadó és könyvtérjesztő vállalat, Budapest, VI.,
Dessowffy-u. 40. Bármely megjelent könyv nálunk
megrendelhető. Postai szétküldés

A csendőrség anyagi szükségletének biztosítása.

Írta: VIOLA ISTVÁN g. alezredes.

Cikkem elsősorban a gazdasági hivatalokat érdekelheti, de érdekelnie kell az őrsöket is, melyek gazdaszat-közigazgatási teendői szorosan bekapcsolódnak ebbe a munkakörbe. Ami pedig az egész anyagi ellátás kérdéséről, az elsősorban az őrsök működését hivatott szolgálni. Ezért minden idevágó ismeret megszerzése fontos.

Mielőtt a csendőrség anyagi szükségletével foglalkoznánk, egy pár szóval ismertetem az anyag lényegét.

A bölcsélet szerint anyag mindaz, amiből valami valamivé lesz. Az anyag neve latinul matéria, szemmel láthatóan összefügg a mater: az anya szóval s azt jelöli, amiből az anyagi tárgy formálódik.

A csendőrségnek, szolgálata ellátásához, a különféle anyagokból igen sokra van szüksége, melyek valamennyiének ismertetésére természetesen nem térhetek ki. Elsősorban azokkal az anyagokkal és biztosításokkal foglalkozom, melyeket közszállítás útján központilag, nagyobb mennyiségben és egyszerre szereznek be. Ezek az anyagok: 1. a legény-ségi ruházat, ideértve a fehérenemű és lábbeli anyagot is; 2. szerelvény és lőszerelvény; 3. ágy és ágynemű, valamint egyéb laktanyaberendezési cikkek, illetve ezek anyagai.

Központilag, de nem közszállítás útján szerzik be a fegyverzetet, lőszert, gépkocsit stb. is. Ezekkel

részletesen nem foglalkozom, mert nem évről évre, rendszeresen biztosítják, hanem az előállott szükségletnek megfelelően.

Hogy az említett anyagokból a szükséglet pontosan megállapítható legyen, adatokra van szükség. Ezt a célt szolgálják a bejelentések, illetve igénylések. Az 1. pont alatt említett ruházatot stb-t az erre illetékesek a ruhagazdálkodási utasítás 15. § alapján az őrsparancsnok felügyelete mellett félévenként (vagyis április és október 15-én) igénylik. Ezeket az igényléseket az osztályoknál a gazdasági hivatalok összesítik és a csendőrségi anyagraktárhoz terjesztik fel. A jelentésekből az anyagraktár külön-külön állapítja meg, hogy mennyi zubbonyra, nadrágra, köpenyre, sapkára stb.-re van szükség s erre mennyi méter megfelelő szövet, posztó stb. biztosítandó. 1943-ban pl. a tömeg terhére a következő anyagot kellett beszerezni: 13.000 méter köpeny, 26.000 méter zubbony- és nadrágposztót, 16.000 méter fésűs zubbony- és nadrágszövetet, 2500 méter fekete nadrágszövetet, ezekhez megfelelő mennyiségű bélésanyagot, hajtókaposztót, gombot stb. Ezeket nagy terjedelmük miatt fel sem sorolom. Ezekon kívül 7000 pár különféle lábbeli anyag, 10.000 pár féltalp, 2400 pár csizmaszár fejelési anyag, 19.000 db. pamutvászong és ugyanannyi alsónadrág, 10.000 pár kapca és 5800 pár különféle kesztyű beszerzése válik szükségessé.

Az anyagraktár az igénylések alapján általa megállapított anyagszükséglet beszerzésére a B. M. úrtól kér engedélyt. A B. M. úr a közszállítási szabályzatban foglaltak alapján intézkedik.

A SORS HADPARANCSA

Írta: AGYAGFALVI HEGYI ISTVÁN

Örök magyar sors ez: kiállni!
Másért s magunkért harcba szállni!
Magunkért s másért megmutatni,
Hogy őserőnk még nem fulladt ki!

Hogy törhetetlen kemény hibben
Álunk még az ősi szirten.
S Nyugatot Kelet dűhe ellen
Testünkkel védjük rendületlen!

Nyugatot, mely hálát nem ismer,
S egy hős népet, mely telve hittel
Érette is kiállt a gátra,
Orgyilkos módján szúrja hátba!

Halált küld az égből fejünkre,
Mert fegyverünket nem tettük le,
Mely évszázadok óta mindég
Védte a Kárpátok gerincét!

És azzal együtt Európát,
Páris, Londont csakúgy, mint Rómát,
Védte a kultúrát, a békét,
Írtva, pusztítva ellenségét!

Írta ma is Krisztus nevében...
Két tűz között harcolsz te népem,
Mert ez a sorsod hadparancsa:
Győzni, vagy ott maradni halva!

Nincs vissza! Alkú kegyelemrel
Harcolni kell ma szemöl-szembe,
Ősi virtussal mindhalálig...
Vagy méginkább: a pirkadásig!

Mert érzem: virrad nemsokára,
Felszáll a nap a láthatárra.
Vége lesz vérnek, gyásznak, könnynek,
A boldog napok visszajönnek!

De ezt ki kell még érdemelni:
A győzelemért vérre menni!
Kitartani az utolsóig,
Amíg a roham összeomlik!

Hiszek e napban! Lesz még ünneplés
Lesz szebb jövője gyermekünknek!
Tisztán adjuk át ősi kardunk,
Csak ne csüggedjünk! Csak kitartsunk!

Mielőtt ezzel részletesebben foglalkoznánk, a szerelvény, ágy és ágynemű stb. anyagszükségletek igényléséről is meg kell emlékezni. Míg a legény-ségi ruházat igénylése évenként kétszer történik, addig az előbb említett szerelvény stb. szükséglet évenként csak egyszer, az úgynevezett elengedési kimutatással. Ezt az anyagszükségletet már nem egyénekenként, hanem az őrsök igénylése és az osztály gazdasági hivatalok összesítése alapján állapítják meg. Az összesítéseket nem az anyagraktárhoz küldik, hanem a gazdaszat-közigazgatási hivatalok kerületenként összesítik és terjesztik fel a B. M. úrhoz.

A B. M. úr a fentiek szerint bejelentett és az anyagraktár által megállapított anyagszükséglet beszerzését — a közszállítási szabályzatban foglaltak figyelembevételével — az anyagraktárnak elrendeli. A közszállítási szabályzattal részletesebben kell foglalkoznom, mert annak alapján sok anyag beszerzését intézzük el.

Miként történhet tehát a szállítás (a rendelt anyag, áru stb. elkészítése és átadása) vállalatba adása? Versenytagyalás, vagy szabadkézből való beszerzés útján. Kétféle versenytagyalást ismerünk, az egyik a nyilvános, a másik a zártkörű. A nyilvános versenytagyalás ismét kétféle lehet. Egyik az egész országra kiterjedő, a másik területileg korlátozott. A nyilvános versenytagyalás általános szabálya, hogy a szállítás csak írásbeli tárgyalás útján adható ki. A területileg korlátozott versenytagyalás célja az, hogy egy meghatározott hely iparosainak, kereskedőinek a szállításban való részvétele biztosítható. Ily tárgyaláson csak a versenytagyalási hirdetésben megjelölt területen telephellyel bíró kereskedők és iparosok vehetnek részt. Ilyen kiíráshoz az illetékes miniszter hozzájárulását is ki kell kérni.

Mikor adjuk ki a közszállítást zártkörű versenytagyalás útján?

1. ha oly nagyszabású országos érdekű építmény, műtárgy stb. létesítése a cél, melynél a nyilvános verseny a siker kockázatával jár;
  2. melyet csak néhány (de ötnél több) vállalkozó tud teljesíteni;
  3. amelyre a nyilvános versenytagyalás eredménytelen volt;
  4. amely határidős és nyilvános versenytagyalással előreláthatólag nem bonyolítható le, végül
  5. amelynek értéke vagy évi értéke állami szállításoknál 6000 P, illetve munkánál 10.000 P.
- Szabadkézből, vagyis kézi vásárlás útján, versenytagyalás mellőzésével, a következő szállítások adhatók ki:
1. amelyre nézve az állam érdeke titoktartást követel;
  2. amelyről nyilvánvaló, hogy verseny útján nem biztosítható;
  3. amelyet csak egy bizonyos hazai vállalkozó képes teljesíteni, feltéve, hogy a külföldi iparral szemben is versenyképes ajánlatot tesz;
  4. amelyet kísérletképpen rendelnek meg;
  5. amely nem volt előre látható és halaszthatatlansága miatt még zártkörű versenytagyalással járó késedelmet sem tűr;
  6. amelyre a zártkörű versenytagyalás ered-

ménytelen. A felsoroltakon kívül még 10 kivétel van, melyeknek felsorolása itt szükségtelen.

A versenytagyalások általános ismertetése után a versenytagyalási eljárást ismertetem.

Versenytagyalást csak akkor szabad hirdetni és tartani, ha a szállítás (beszerzés) költségei biztosítva vannak. Munkálatoknál pedig, ha a végleges terv, a részlet tervekkel és rajzokkal együtt elkészült. Az ajánlattételre való felhívás, vagyis a kiírás nyilvános versenytagyalásnál versenytagyalási hirdetéssel, zártkörű versenytagyalásnál ajánlati felhívással történik. A kiírásnak, vagyis a nyilvános versenytagyalási hirdetésnek tartalmaznia kell az általános, részletes és különleges feltételeket és az ajánlat mintáját. Hogy az ajánlattevők minden körülményről tudomást szerezhessenek s így számvetésüket biztos alapra helyezhessék, a cikkek minőségét szabatosan meg kell határozni, lehetőleg műszaki leírást, kimerítő rajzot (tervet), vagy hivatalos pecséttel ellátott mintát kell kiadni.

Az építkezéseknél, munkálatoknál pontos rajzot stb. kell rendelkezésre bocsátani. A fentemlített hivatalos mintát szakértő közeg, anyagvizsgáló intézet vagy szakhivatal útján kell megállapítani. Az ajánlattevőktől egységár megjelölést kell követelni. Átányszerű ajánlatot csak kivételesen, kisebb értékű ipari munkánál szabad kérni.

A versenytagyalás határnapját, vagyis az ajánlatok felbontásának idejét úgy kell megállapítani, hogy a versenytagyalási hirdetésnek a „Közszállítási Értesítő”-ben való közzététele és a versenytagyalásra kitűzött nap között szállításoknál legalább 15, munkálatoknál 30, tervezéssel járó szállításnál és munkánál pedig 60 nap maradjon. Zártkörű versenytagyalás esetében ezeket a határidőket meg lehet rövidíteni. Igen sürgős esetben a szállításnál legalább 10, munkálatoknál pedig legalább 15 nap határidőt kell a közzététel és a versenytagyalás közé iktatni. Az ajánlatok benyújtására kitűzött határidő letelte és a felbontás között egy óránál hosszabb időköz nem lehet. A szállítandó áru mennyiségét pontosan meg kell határozni. Ha a szállítás terjedelme előre nem határozható meg s így változás, ingás elkerülhetetlen, ingási százalékot kell megállapítani, mely fel és lefelé egyazon iparághoz tartozó áruknál 10%-ot nem haladhat meg.

A vállalkozó készlettartásra általában nem kötelezhető. Kivételt lehet tenni az állami üzemek és az állatvédelmi szervek szükségleteinek biztosításánál, feltéve, ha a kiírás már így történt meg.

Bánatpénz letételét rendszerint meg kell követelni. Ezen a címen 250.000 P-ig az ajánlat szerinti érték 2%-át, ezenfelül legfeljebb 1%-át lehet követelni. Jelenleg 15.000 pengőn aluli közszállításnál egy ajánlattevőtől bánatpénz letételét nem kell megkövetelni. A szerződés kifogástalan teljesítésére biztosítékot kell követelni. Ez azonban a 10.000 pengőt meg nem haladó szállításnál csak kivételesen és indokolt esetben kérhető. Ha a kereskedelemügyi miniszter valamely cikkre az 1931. évi XXI. tc. alapján szabványt vagy szállítási feltételeket állapított meg, a közszállítást ennek megfelelően kell hirdetni. Eltérésnek a fenti és az illetékes miniszterrel egyetértőleg adott engedély alapján van helye. A versenytagyalási hirdetményt, a már említett „Közszállítási Értesítő” című hivatalos lapon kívül, a

vármegyei hivatalos lapnak, a budapesti kereskedelmi- és iparkamarának, a budapesti mérnöki kamarának, a közszállítás helye szerint illetékes iparkamarának és az illetékes ipartestületnek, mérnöki hivatalnak, községi előljárásnak, esetleg a hadirokkantak helyi szervének, végül a közszállítás jelentősége szerint egy vagy több szaklapnak kell megküldeni.

Mit kell tartalmaznia az ajánlatnak? A vállalkozónak ajánlatát oly módon kell megtenni, hogy az ajánlat és mellékletei a szerződés minden adatát és feltételét tartalmazzák.

A versenytárgyalási hirdetményben megjelölt határidőre beérkező ajánlatok borítékára fel kell jegyezni az érkezés időpontját, továbbá azt, hogy a boríték és annak pecsétje az érkezéskor sérült vagy sértetlen állapotban volt. Az ajánlatokat érkezésük sorrendjében jegyzékbe kell foglalni és pontosan a kitézött határidőben bizottságilag kell felbontani. Az elkészve érkezett ajánlatot felbontás után vissza kell utasítani. Az ajánlat felbontó bizottság legalább három tagból áll. Elnöke a megrendelő hivatal képviselője, tagjai közé egy műszaki és lehetőleg egy számviteli közeg is fel kell venni. A felbontott ajánlatot, annak mellékleteit és kiegészítő részeit a bizottságnak legalább három tagja láttatja. Az egész versenytárgyalás lefolyásáról jegyzőkönyvet kell felvenni. Ezt a bizottság összes tagjai aláírják. A beérkezett ajánlatok feletti döntést a versenytárgyaló, vagy külön bizottság intézi. Ilyen külön bizottság a B. M.-ben az úgynevezett ötös szakbizottság, mely a versenytárgyalási bizottság javaslata alapján, legújabban a 15.000 pengőt meghaladó szállítás odaítélésében dönt. E döntésre bizonyos határidők vannak megállapítva, melyeket feltétlenül be kell tartani, mert a vállalkozók az ajánlatukat visszavonhatják és a bánatpénzüket visszakövetelhetik. A döntés ideje nyolc és harminc nap között mozoghat.

Az odaítélésnek általános feltétele a valóságosság és az olcsóság. Az odaítélésnek akkor van helye, ha legalább egy vagy több ajánlat van. Hét esetben lehet a versenytárgyalás eredménytelen. Igen gyakori ezek közül az árakat befolyásoló összebeszélés. A végérvényes döntésről, a bánatpénz kiutalásának módjáról az ajánlattevőket a döntéstől számított 5 napon belül értesíteni kell. Egyben a nyertes pályázót fel kell hívni, hogy a megszabott biztosítékok tegye le és az esetleges külön szerződést írja alá. A szállítási szerződés meghosszabbításának lehetősége akkor forog fenn, ha a meghosszabbítás az eredeti vagy kedvezőbb feltételek mellett a szerződés lejártá előtti hat hónappal történik.

Ezzel a központilag és közszállítás útján beszerzett anyagok biztosítását — nagy vonásokban — letárgyaltam. A fűtési, világítási, irodavezetési és laktanya karbantartási, valamint tisztogatási anyagok biztosítása az elmondottaktól eltérően, a szokásos átalányozás útján történik. Ezt a rendszert mindannyian jól ismerjük. Lényege az, hogy a kincstár a fenti anyagszükségletek biztosítására egy bizonyos állandó és további elszámolás tárgyát nem képező összeget bocsát az arra illetékesek rendelkezésére. Eme összeg keretén belül mindenki ott szerzi be a

fenti anyagszükségletét, ahol az reánézve legelőnyösebb.

A háborús anyagbeszerzési nehézségeket az 1939. évi II. t.-c. alapján kibocsátható kormányintézkedésekkel hidalják át. A honvédelemről szóló fentemlített törvény 112. §. alapján a m. kir. minisztérium közvetlen vagy szervei útján szabályozhatja és ellenőrizheti bármely nyersanyag termelését, előállítását, forgalmát, felhasználását és megszüntetését az árát. E törvényes felhatalmazás alapján kibocsátott 12.112/M. E. 1939. sz., továbbá a 327.000/Ip. M. 1940. és a 603/B. M. 1943. sz. rendeletek szerint oly építési munkát, melynek befejezéséhez zár alá vett anyag szükséges, nem szabad a zár alá vett anyag felhasználására vonatkozó engedély megadása előtt megkezdeni. A fontosabb zárolt építési anyagok a következők: falazó téglá, tetőcserép, mész, cement, betonvas, szigetelő lemez, horgany és vasbádoglemez, drótszeg, táblaüveg, vízvezetési és elektromos berendezési anyagok, végül az ács- és asztalosmunkához szükséges faanyagok.

A fenti rendelkezések alapján a B. M. úr az Iparügyi miniszter úrral évenként állapítja meg a zárolt építési anyagoknak azt a keretét, mely a belügyi tárca felügyelete alá tartozó közületeknek, tehát a csendőrségnek is, az építkezéseinek felhasználásra kerülhet. Ezért kell az év folyamán végrehajtandó fontos laktanyaépítkezésekhez és tatarozásokhoz szükséges anyagmennyiséget bejelenteni. A beérkezett igényléseket az anyaghivatalhoz juttatják. Az anyagigénylés elintézéséről az anyaghivatal az érdekelteket közvetlenül értesíti. Az esetleges elutasító értesítés ellen a B. M. úrhoz előterjesztést lehet tenni.

Meg kell emlékezni még egy másik háborús anyagbeszerzési nehézségről is. Amint tudjuk, a csendőrség szolgálati lovainak vasalását is átalányozás útján biztosítják. Vasanyag hiánya miatt sok őrsön nem lehetett a lovakat rendszeresen vasaltatni. A kérdést úgy oldották meg, hogy a lovak patkolásához szükséges vasanyagot az anyaghivatal útján biztosították úgy, hogy a patkoláshoz szükséges vasanyag-utalványokat kiküldték az őrsöknek, melyek ezek alapján a szükséges vasat az átalányukból beszerezhették.

Amint tudjuk, a háborús helyzet élelmezési nehézségei miatt gondoskodás történt két fontos élelmezési nyersanyagunk: a liszt és a zsír biztosításáról is. Ennek részletei teljesen ismertek, így szükségtelennek tartom foglalkozni vele.

Az anyag megbízhatósága és hiánytalansága mindenkor igen nagy szerepet játszott az ütöképesség szempontjából. Ezért a vezetőség mindent elkövet, hogy a csendőrség anyagi ellátása a háborús időkben se szenvedjen csorbát. Tudnia kell azonban minden egyes csendőrnek azt, hogy ezen a téren az egyes emberekre is óriási feladat és felelősség hárul. Az anyag (fegyverzet, felszerelés, ruházat stb.) fokozott kímélésével el kell érni azt, hogy minden használati tárgy élettartama megsokszorozódjék s ezzel az utánpótlást a legkisebb mértékre csökkentjük. A csendőr mindig az elsők között volt, akik megértették és szolgálták a nemzet érdekeit. Ma az anyag kímélése egyik igen fontos érdeke a nemzetnek s a csendőrt bizonyára nem kell biztatni erre.

Apróságok a szolgálatból.

A beszélő lábnyom.

1942 novemberében Illés Sándor őrmesterrel balatonkörtényi villabetöréren nyomoztunk polgári ruhában. A tettesünk, egy zalamegyei csavargó, 27 betörést követett el. Az illető már a kezünkben volt és mindent beismer. Az ellopott ruhaneműeknek és egyéb értéktárgyaknak 90%-a is megkerült. Mielőtt a tettest a székesfehérvári kir. ügyészségnek átadtuk volna, alosztályparancsnokságom Keszthelyre távbeszélőn azt a parancsot adta, hogy menjünk Balatonszemesre, mert ott is követtek el villabetörést.

Balatonszemesen Lakos Jenő* budapesti textilgyári igazgató villáját törték fel ismeretlen tettesek és vittek el nagyobb mennyiségű ruhaneműt és egyéb értéktárgyakat. A betörés 1942 december 1-ére virradóra történt, mi pedig Balatonszemesre december 4-én érkeztünk meg.

Az őrsparancsnok közölte, hogy sértett villájánál a helyszíni szemlét már megtartotta, a tettesek után már nyomozott is, de eredményt még nem ért el.

A sértett villája lakatlan és a Balaton partján Keletnek és Nyugatnak fekszik, drótkerítés veszi körül s bejárata a Balaton felől nyílik. Mellette egy kisebb épület áll, melyben cselédszobák vannak. A közvetlen környék gyümölcsösökkel van beültetve. A villa nyugati oldalán levő ablakpárkányon újjnyomokat és elváltozásokat találtunk. Meggyőződésünk szerint ezeket az újjnyomokat csakis a tettesek hagyhatták hátra, de sajnos nem voltak használhatók. A tettesek ezen az ablakon át jutottak a villába úgy, hogy az ablaküveget betörték, a reteszt félretolták, mire az ablak kinyílt.

A villa közvetlen környékén és a kerítés mellett a tettesek oda- és elvezető útja volt látható. Ezekből a nyomokból kivehető volt, hogy a tettesek ketten voltak és sűrűn szegecselt bakancsot hordtak. Az egyes lábnyomok kiöntésre alkalmasnak látszottak. A tettesek visszatérő útja Balatonszemes felé vezetett. Itt két csapás volt. A lábnyomcsapásból azt is meg lehetett állapítani, hogy a tettesek terhet vittek magukkal. Ez a lábnyomcsapás kb. 2—3 km-en a szántóföldeken keresztül vezetett s ott egy szélesebb dűlő-úton megszakadt.

Az értékesebbnek látszó lábnyomokat kiöntöttük. Találtunk olyan lábnyomokat is, melyekből világosan kitudt, hogy a tettesek bakancsa egységes lábbeli volt, a talpak fából készültek és azokban szögek voltak. Az elfürészelt több darabból álló bakancstalp egyik részének első vasszege hiányzott. Ez a körülmény az öntvényen igen jól érzékelhető volt.

Amikor végeztünk a nyomok kiértékelésével, megkezdtük a nyomozást ismeretlen tettesek után. Balatonszemesen megtudtuk, hogy egy ottani kereskedő egységes lábbeli árusításával foglalkozik. A kereskedő nem tudott felvilágosítást adni arra, hogy kik vettek az egységes bakancsokból. Csak arra emlékezett, hogy kb. 15 pár ilyen bakancsot bocsátott forgalomba.

Az őrs segítségével felkutattuk mindazokat, akik számításba jöhettek a villabetörésnél. Gondoltunk

* A nevet megváltoztattuk. (Szerk.)

viléző Király Gyula ezredes,
a belügyminisztérium VII. (közbiztonsági) osztályának
új vezetője. (L. híreink között.)

idegenekre is, de arra is, hogy a villabetörők első-sorban helybeliek lehetnek, mivel a helyszíntől a lábnyomcsapás Balatonszemes felé vezetett.

A bizalmas adatgyűjtés során megállapítottam, hogy a kereskedőtől Kecskés Lajos és László is vásároltak bakancsot. A két Kecskés az őrs előtt ismeretes volt és tudták, hogy nevezettek naponta munkában vannak és a község lakossága előtt jó hírnévnek örvendenek.

A bizalmas puhatolás után mindkettőjüket a balatonszemesi községhezárba idéztettem és ott Kecskés Lajosnak a lábnyom gipszöntvényét bemutattam, majd a bakancsát levettettem és a gipszöntvénytel összehasonlítottam. A bakancs és a gipszöntvény teljesen megegyezett egymással.

Ezek után a bizonyítékokat Kecskés Lajos elé tártam, aki zokogva beismerete, hogy a sértett villáját ő és László öccse törték fel. Elmondta, hogy 1942. november 29-én és 30-án elhatározták, hogy a Balaton partján az egyik villát feltörnek és ruhaneműt lopnak. November 30-án az esti órákban lakásukról a villasorra mentek. A villatelepet a szántóföldeken közelítették meg, így bukkantak a sértett villájára. Kecskés László a villa ablaka alatt leguggolt, míg testvére a hátra állt, az ablakot kitörte és azon át

mindketten bemásztak. A szobákban zseblámpával világítottak. Az egyik helyiségben egy nagyobb pokrócot találtak és abba ruhaneműt és egyéb tárgyakat csomagoltak, majd zsákmányukkal elhagyták a villát, az ablakot pedig maguk után behúzták. Útjukat a község felé ismét a határon keresztül tették meg. A batyú nehéz volt s ezért felváltva vitték. A tárgyakat a községtől kb. 5 km-re egy tengeriszárrakásban rejtették el, majd mindketten hazamentek. Szüleiknek a betörés lopásról nem szóltak semmit.

A tettesek elrejtette lopott holmikát még akkor éjtszaka a tengeriszárban hiány nélkül megtaláltuk s így a sértett 1500 pengős kára megtérült.

Amint láttuk, az eredmény a felkutatott egyik jellegzetes lábnyomnak volt köszönhető.

Varga József törm.

(Pécs.)

Próbacsempészet.

Tizenöt évvel ezelőtt a cinkotai őrsön teljesítem szolgálatot. Az ott töltött időre mindig szívesen gondolok vissza, mert a bajtársiasságnak, a jókedvnek és egyetértésnek valóságos mintaképe volt ez az őrs. Minden munka könnyű volt, mert a nehéznek látszó feladatot is megoldottuk egymás segítségével.

Pedig akkor is voltak nehéz szolgálatok, de bajtársaimnak még ilyenkor is futotta egy kis gondúzó derűre.

A sok közül csak egy ilyen esetet ragadok ki úgy, ahogy másfélt évtized távlatából visszaemlékszem rá.

Őrsparancsnokom egyik szép nap délutánján igen fontos szolgálatra vezényelt négyünket a nagykátai őrsre. Odaérkezésünk után nem kellett azonnal szolgálatba állni s így az ottani őrsparancsnok a szolgálatra vonatkozó előkészítő oktatás után megengedte, hogy ki-ki helyezze magát kényelembe és újabb parancsáig pihenjünk vagy szórakozzunk a laktanyában. Így történt aztán, hogy néhányan egyik sarokban kupaktanácsot alakítottunk és megkértük Gábort, az egyik cinkotai őrsbeli csendőrt, hogy tegye le a garast és beszélje el valamelyik érdekes élményét.

Gabi — így becéztük őt, — kijelentette, hogy mostanában nem volt említésre méltó élménye, de elmondja egy ismerőse történetét. Hozzá is fogott.

Van egy mészáros ismerőse, aki a csehszlovák határ — akkor még ilyen is volt — közelében lakik, földműveléssel is foglalkozik és határmenti kettős birtokos.

Ennek a mészárosnak cseh területen volt egy cseh hivatalnok ismerőse, aki igen szeretett volna borjúhúst enni s így sokat kérte a mészáros, hogy ha egyszer kocsival átmegy az országhatáron dolgozni, hát a kocsiderékben csempésszen át neki egy gyenge borjút.

A mészáros jószívű ember volt és a sok unszólásra megígérte a borjúcsempészt.

Tudvalevő dolog, hogyha a magyar ember egyszer valamit megígért, azt be is tartja, hát a mészáros sem tehetett másként.

Most már csak azon törte a fejét, hogyan vigye át a jószágot.

Végre kisütötte, hogy egy nagy cukroszsákba bujtatva és a kocsi fenekébe fektetve elevenen viszi át.

Hogy pedig ez biztosan sikerüljön, elhatározta, hogy először próbaképpen a nagy bernáthegyi házörző kutyáját viszi el a zsákban, mert ha ezen meg is csipnék, azt fogja mondani, hogy elindulása után még szabadon jött vele a kutyája, de mert útközben eszébe jutott, hogy ezzel vadászati kihágást követ el hát zsákba dugta.

A próbacsempészet jól indult, de alig hogy a határon átjutott, két cseh csendőr toppant eléje. Mintha a földből nőttek volna ki. Megállították és kocsijába tekintve, tört magyarsággal követelték tőle, hogy mutassa meg, mi van a zsákban.

Ő váltig mondogatta magyarul is, meg csehül is, hogy kutya, de azok bizony nem akarták elhinni, hanem követelték, hogy mutassa meg.

Erre rimánkodásra fogta a dolgot, hogy azt ne kívánják, mert ha a zsákot kioldja, a kutya egész biztosan elszalad, de nem haza, s ha nem tudná megfogni, ki téríti meg a kárát?

A két cseh csendőr azonban hajthatatlan maradt, mert gyanakvó természetükkel minden bizonynyal vagy borjút vagy birkát véltek a személyesen ismert mészáros zsákjában s így biztosra vették, hogy csempészt fogtak.

Mit volt mit tenni, ki kellett oldani.

Amint azonban a mészáros a bő zsák száját megnyitotta — ahogy előre látni lehetett — a nagy bernáthegyi kutya hirtelen kifordult a zsákból és még kutyának is becsületére való gyorsasággal elszaladt visszafelé, haza.

Most azután a mészáros állt a kert felől, szemrehányást tett a két cseh csendőrnek, hogy miattuk elszaladt a kutyája és azt hiszi, ebből kártérítési per is lesz, mert ő az ügyet nem hagyja.

Amazok bizony sajnálták a dolgot, de hát nem hívhatták vissza az elszaladt kutyát, hiszen még a gazdája szavára is fittyet hányt, csak a láthatárról nézett vissza egy pillanatra és szaladt tovább, mert attól félt a jámbor, hogy megint zsákba kerül.

A mészáros, hogy kutyája nyomát ne veszítse, megostorozta lovait és futott utána egészen a lakásáig.

Hazaérve, készen is volt az új haditerve. Most már nem a kutyát, hanem az ismerősének szánt gyenge borjút bujtatta a bő zsákba és visszahajtott a határra.

A két cseh csendőrt még mindig ott találta. Oda is szólt nekik úgy félvállról:

— Nagynehezen utólrtem, de remélem, még egyszer nem szalasztatják el velem a kutyámat!

A két cseh nagylelkűen válaszolta, hogy most már nem kell a zsákot kioldani, mert látták, hogy mi van benne, csak menjen.

Igy történt meg, hogy az agyafurt mészáros, csak-hogy szavát betartsa, magyar borjúhússal lakatta jól a cseh tisztviselő egész családját.

Halász Bernát főtörm. (Oroszvár).

Háborúban minden bizonytalan az önbizalmon és akaraterőn kívül.

(Molke.)

Valahol a Kárpátokban...

Szathmáry fhdgy. felv.

PORTYÁZÁS

Harminc négyert kísért a járőr: Repülőket, akiket vadászaink és tüzeink lelőttek a magyar égboltonatról.

Ki gondolta volna, hogy a jó öreg Szut. egyszer négerekkel is találkozik. Ki gondolta volna, hogy egyszer a mi járőreink bicskázó magyar legények és tolvaj kapcabetyárok helyett feketebőrű idegeneket fognak kísérgetni, akik olyan nagyon idegenek nekünk Duna—Tisza közti embereknek, mint tűz a víznek.

Benne van ebben az egész mostani háború, ez a csakugyan világot átjogó küzdelem. Kézelfoghatóan tapinthatjuk ebből azt, hogy mekkora erők feszülnek egymásnak, mekkora vihar az, amelyik négereket sodor ide Kiskúnlacházára. Fenekestől felkavarodott a világ, mindkét fél minden mozdítható erőt beledob a küzdelembe. Világrészek fonódnak bele a birkózásba s a szokatlan, váratlan részletesemények pergését látja a szemünk.

Bele kell ebbe edződni, ami nem lehetetlen. Elvégre a négernek is csak két lába és két füle van, mint másnak. Meg kell szokni ezt a tarkaságot, a feladatok sokoldalúságát. Ez a mostani háború be-tört a lakóházakba, bölcsők és tisztas aggok közé is. Harctér minden emberlakta hely s a csendőr soha nem tudhatja, milyen új, eddig még nem tapasztalt feladat elé kerül a következő negyedórán. Olyan feladat elé, ami talán még a Szut-ban sincs benne.

Öröm látni, hogy a magyar csendőr nyugodt józansága és rugalmassága meg tudja oldani ezeket a feladatokat is. Észreveszi a kihágást is, meg az ejtőernyős négyert is. A kettő között óriási munkatömeg terül el s a csendőr mindet meg tudja markolni, mit ahogyan éppen lehet és kell. A csendőr nem izgul, pedig mások minden szokatlanságtól villanyültést kapnak. A négerkísérő járőr arcán nyoma sem volt az ügynevezett szenzációs feszültségnek. Ezek a derék bajtársaink pontosan azzal a nyugodt, közömbös egyszerűséggel ballagtak a négernek nyomában, mintha Kovács Janit kísérték volna.

Milyen jó, hogy a színházasszít mindig kerültük. Hogy a mesterségesen nyugtalanított és mohóságra szoktatott ügynevezett közvélemény sora előtt mindig becsuktuk a kaput, pedig mi is bejuthattunk volna képeslapokba, helyszini szenzációkba, talán még a Színházi Életbe is, ha sodródtunk volna a cirkuszi mutatványosokkal. Nem tettük, jól tettük. Egézségesek maradtunk. Nincs érzékünk a szenzációkhoz. Nem szeretjük, idegen dolog ez nekünk s az idegzetünk túlságosan ép az ilyen hatásokhoz. Úgy nézzük a dolgot mindig, ahogyan van. Azért, mert valaki feketebőrű, a szolgálati lapon adott feladat nem változik ettől. Ezt az egyszerű egészséges feladást láttuk a járőr mozgásán s ez nagy erő.

Ez nagyon nagy erő, ez a magyar csendőr legnagyobb értéke. Tartsa meg és fokozza mindenképp magában ezt az erőt, mert most szükség van rá. Nyugodt egyensúlyozottság van a magyar csendőrben, tiszta hit és pontos kötelességtudat. Földösleges itt

rendfokozat nélküli katonái. Nyár óta egy kb. 60 km-re lévő majorban dolgoztak. Most, hogy a munka véget ért, a családjuk megkeresésére indultak. A kiképzést személymotoszás követte. Amikor a fiatalabb férj sportsapkájának bélését kivettem, az összevarrás alatt egy zsebnotez nagyságú, összehajtogatott papírszeletet találtam. Szétbontottam és az előttem álló emberre pillantottam, aki olyan fehér lett, mint a fal. A tolmács a papírszelet tartalmát lefordította s ekkor kiderült, hogy az illető a Moszkva által Kiewbe küldött N. K. V. D. főnök. Más szóval Ukrajnának politikai szempontból élet-halál ura.

Nagyszerű fogást csináltunk hát!

Mint érdekességet, ismeretemet ennek a hatalmasnak élete folyását, ami egyben keresztmetszete a szomorú szovjet életnek. 7 elemet végzett! 1933-ban beállott egy vasgyárba lakatos tanulónak. A gyár politruka (politikai megbízottja) hamarosan felfedezte benne az alkalmas embert s ezért rábizta a tanoncok egy csoportjának vezetését, politikai nevelésük hatásának ellenőrzését és lövés kiképzésüket. Még föl sem szabadult, a politruk javaslatára Moszkva, mint kiválasztottat, politikai tanfolyamra küldte. A tanfolyam elvégzése után egy Dél-ukrajnai vasgyárba osztották be. Ezt követően a légvédelmi szervezet négy hónapos lövész tanfolyamra küldte Moszkvába.

A tanfolyam elvégzése után Druskovkába került, ahol a tanoncok hadipuskás kiképzését vezette.

1933. év végén az N. K. V. D., miután a legszigorúbban prioráltatta, behívta és mint levelezőt alkalmazta. Kb. egy hónap múlva egy gyárba küldték, ahol mint politikai megbízottnak az volt a feladata, hogy a gyár üzemenkészségére vigyázzon és a szabótatókat kivégzésük végett bíróság elé állítsa.

Itt azonban nem sokáig működött, mert keveseltek a kivégzettek számát.

1934-ben Charkovban két hónapos politikai főnöki tanfolyamot végzett.

1935-ben Kiewbe rendelték, hol a Centrális Komitet Kommunisticzeszkaja Partia Bolsevikov Ukrajnai palotaórságának parancsnokságával bízták meg.

1937-ben ugyanott a másodtitkár testőre lett: a titkár Hatajevics Mandel Markovicsnak hívták. Zsidó volt. Három titkár volt itt s ők hárman igazgatták az egész Ukrajnát, sőt még a kiewi N. K. V. D. is alájuk tartozott. A titkároló a parancsot egyenesen Sztalintól kapták.

1937-ben főnökét Moszkvába rendelték, ahol tartóztatták és a vallatások alatt meghalt. Úgy halotta, hogy Ukrajnát akarták függetleníteni Oroszországtól. Ezidőtájt igen sok vér hullott.

Ezt követően a Szovjeckij Narodni Komisarou Ukraina helyettes főnöke lett. Főnöke pár hét múlva merényletnek esett áldozatul.

1939-ig igen változatos és zavaros életet élt. Főnökei családotul, rokonostul együtt egyik óráról a másikra tűntek el, vagy estek nyíltan áldozatul a Cseka golyóinak.

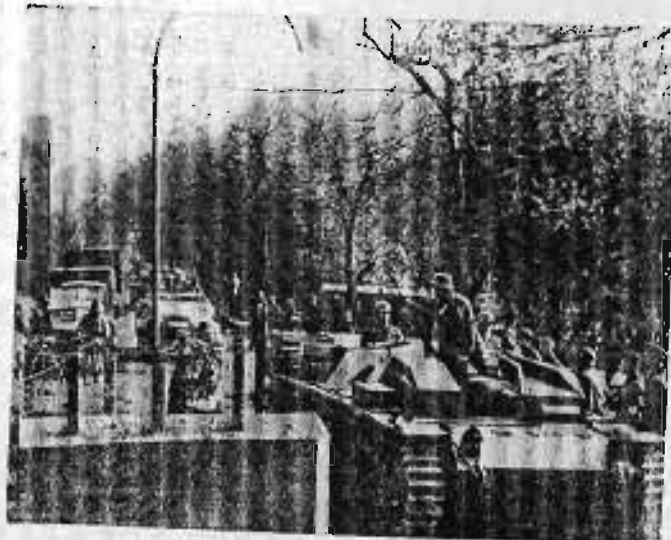
1939-ben katonai szolgálatra hívták be. Azonnal Proskurovba küldték. Ugyanakkor Kiewből az N. K. V. D. egész különleges katona osztálya is odaköltözött. Négy nap múlva összehívták a vezetőket és a legszigorúbb titoktartás mellett közölték velük, hogy hájnalban átlépjék a lengyel határt azért, hogy felszabadítsák a lengyeleket. Minden parancsot, így ezt

is a legnagyobb titokban kellett tartaniok, még az asszonyaiknak sem mertek megmondani soha semmit.

1940. januárjáig különféle titkos megbízásokat hajtott végre, akkor az N. K. V. D. ideiglenes parancsnokául nevezték ki, ami elől ki akart térni azal az indokkal, hogy ilyen magas beosztást nem mer vállalni. Egy év múlva meg is állapították, hogy nem jól dolgozik, mert kevesen vannak a börtönökben és kevés embert végeztetett ki. Jóakarói tanácsára kérvényt írt, hogy ezt a munkakört fiatal és kezdő léte nem tudja ellátni. 1941 februárjában körzeti vezető helyettességgel bízták meg. Ekkor már megkezdődött a nagyarányú bevonultatás! Az ukrán legénység közül nagyon sokan szöktek meg. Ezek kézrekerítése az ő feladata volt, ami leküzdhetetlen nehézségbe ütközött, mert az óriási erdőségekben úgyszólván nyomtalanul eltűntek a szökevények. Aikat elfogták, hadbírószág elé állították és kivégezték.

1941. június 22-én délben bement a rádió, hogy Németország hadat üzent a Szovjetnek. A gyors német előretörés miatt megkezdődött a szakadatlan menekülésük hátra felé. A németek többször körülkerítették őket, de éjjelenként sikerült mindig néhányad magával kuszva, vagy kerülőkkel megmenekülniök. November 7-én érkeztek meg a bekerítésből menekült, mintegy 150 katonával Woronesbe. Itt valamennyiüket kikérdezték s kivizsgálták menekülésük körülményeit. Akiknek sikerült igazolniok magukat, azokat visszaküldték az arcvonalba, a többi letartóztatták. Őket a különleges osztály egy zsidó biztos hallgatta ki. Mindenkinek írásban kellett jelentenie származását, rokonságát, egész múltját s azután a bekerítés és a menekülés körülményeit. Ő híven leírt és elmondott mindent, de amikor ahhoz a kérdéshez értek, hogy volt-e a németek kezében s ő azt felelte, hogy nem, a zsidó biztos rákiáltott: „Nem igaz, hazudsz, a többi mind elfogták a németek és visszaküldték kémkedni, csak téged nem!” Hiába hangoztatta igazát, tíz napi börtönre ítélték és elbocsátották az N. K. V. D.-ből. Ezután a csapathoz osztották be, ahol több beosztásban szolgált és ismét megnyerte előljáró bizalmát.

(Folytatjuk.)

Rohamgyű az utcai torlaszok között.

KATONAI ISMERETEK

PÁNCÉL-KISERŐDŐK.

A keleti hadszíntéren a bolsevisták szállítható és könnyen a földbe telepíthető páncél-, vagy páncélozott kiserődőket (bunkereket) alkalmaznak. Ezek a föld felszíne fölé csak 50—90 cm-re emelkednek

ki és a környező terepfedezettel beszórva: jól és ügyesen rejthetők. Majd minden irányban teljes kilövést biztosítanak. 2—3 lövész és 1 nehéz fegyver

helyezhető el bennük. Leküzdésük a rohamcsapatok és rohamlövegek feladata. Amint egyik képünkön látható, a géppuska lövedéke átüti a falát.

KÖZELHARC-LANGSZÓRÓ.

Az első világháborúban szereplő lángszóró nagy fejlődésen ment át, amíg a mai, korszerű közelharc-lángszóró típus kialakult.

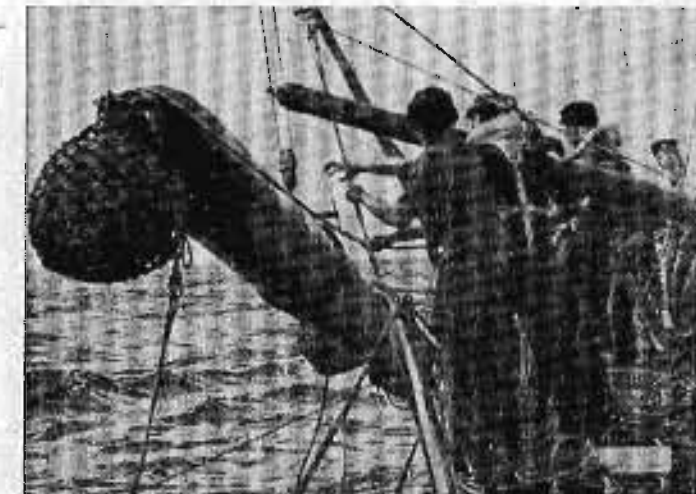
A közelharcnak igen félelmetes fegyvere ez az újfajta lángszóró, amely több ezer hőfokú sugarával minden fegyvert és minden ellenállást pillanatok alatt leküzd.

AKNASZEDÉS.

A korszerű tengeri háború egyik legnehezebb feladata az ellenséges tengeri-akna felszedése.

Az aknafelszedő hajók előreszére felszerelt hengeralakú testre drótkötél segítségével csavarják rá a hálószerkezetbe fogott ellenséges-aknát.

Rendkívül nagy elővigyázatot, szaktudást és figyelmet igénylő feladat ez, mert a könnyen felrobbanó akna csak a legnagyobb óvatossággal szedhető fel.

PÁNCÉLGRÁNÁTOSOK.

A ma háborújának német páncélgránátosai méltó utódai a régi porosz gránátosoknak. Alkalmazásuk is hasonló hírneves elődeikéhez.

Nagy Frigyes híres porosz gránátos alakulatai a hadsereg századainak legkiválóbb nyolc-tíz emberből alakultak. Különösen merész feladatok végrehajtására alkalmazzák ezeket a kemény, bátor legényeket. Messze a porosz vonalak előtt törtek rá az ellenségre és gránátokat dobtak soraikra, hogy a mögöttük felfejlődött porosz gyalogság részére a rohamot megkönnyítsék. A gránátosok később az egyes vezérek, tábornokok személyi testőrségét al-

kották, de mindvégig a legkiválóbb csapatot képezték.

A páncélgránátos csapat a páncélos hadosztály kötelékébe tartozó egység. Feladata mélyen betörni az ellenségbe és a harckocsik fedezete mellett megtörni az ellenséges ellenállást. Feladataikat vagy gyalog, vagy páncélozott kocsikon oldják meg. Alkalmazásuk rendszerint a páncélosokkal együtt, de sokszor a harckocsikat megelőzve, történik.

Elszánt harcaikkal és bátor magatartásukkal félelmetessé tették a páncélgránátos nevet az ellenség előtt.

Olaszországban partraszállt angol csapatok mögött felgyűjtják a szállító hajókat a német repülők.

PARTRASZALLÁS.

A partraszállás, vagy az előzőnlés (invázió) kérése egyre inkább az előtérbe kerül. Az angolszász hatalmak Afrikában és Olaszországban hajtottak végre nagyobb kőteléssel ilyen — ú. n. „kétlétű“ hadműveletet. „Kétlétűnek“ nevezik ezeket a hadműveleteket azért, mert részben a tengeren, részben a szárazföldön játszódnak le.

A partraszállás elengedhetetlen feltétele a leg-
alább részleges tengeri és légi uralom kivívása. Csak ezután kerülhet sor a csapat szállítóhajók el-
indulására, melyeket erős tengeri és légi egységek kísé-
rnek és biztosítanak. Ezeknek tűztámogatása mellett indulhat csak meg a partraszállás.

Elször a tengerpartot biztosító erőket kell leküzdeni és megteremteni a szűkebb — majd tágabb

hídfőt a szárazföldön. A hídfőállásban elhelyezett csapatok feladata: nagyobb erők beérkezését és partraszállását lehetővé tenni.

Ezek beérkezéssel indulhatnak csak meg a tulajdonképeni szárazföldi hadműveletek, amelyeknek az arcvonal mélységéből való táplálása ismét csak a tengeren keresztül lehetséges.

Hogy ez az egész partraszállási hadművelet milyen veszteségteljes és felette kockázatos vállalkozás, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az angolszászok állandóan halogatott inváziója. A Szovjet egyre követelődő sürgetésére azonban ügylészik, mégis megkísérik az előzőnlést.

Az Atlanti-fal minden képzeletet felülmúló védelmi foka a német katonák kipróbált harci erénye és a fölényes német vezetés alapos leckét ad majd az angolszász kísérletezőknek!

HARC A SÁRRAL.

A tavaszi idők beálltával új ellensége támad különösen a keleti hadszíntéren küzdő csapatoknak: a sár. Nagy gondot okoz ez az óriási nehézség a támadófélnak, míg a védőt inkább csak az utánpótlás lebonyolításában akadályozza. A sárban való közlekedés és harc különleges eljárásokat termelt ki.

Biztosan csak a hernyótalpas járművek közlekednek a sárban. A hernyótalpak nagy felületén jobban eloszlik a teher és minthogy a hernyótalpak szélesen fekszik rá a sárra, abba nem sűpedt olyan mélyen be, mint a többi kerek jármű keskeny közlekedési felülete. Nagy előnye még a hernyótalpas járműveknek, hogy nem csúsznak, nem „farolnak“, mert laza talajon is az önmaguk fektette útpályán mennek előre. Ezek a többszáz lóerős motorral ellátott terepjárók még a „kétlétű“ sáron is győzedelmeskednek.

v. T. L.

Bombázók harca vadászok ellen.

Mathias Joachim „Kameraden über England“ című cikke nyomán a Münchener Illustrierte Presse 1941. évi 7. számából.

Az indulásra előkészített Ju. 88 emberei a gép előtt beszélgetve várják parancsnokukat, aki eligazításra ment a századparancsnokhoz. Amidőn visszatér, a megfigyelőből, rádiósból és lövészből álló, — a többszöri bevetés alatt összeszokott — személyzet körülállva hallgatja a kapott feladatot.

Ma zuhanóbombázó feladatot hajtanak végre: egy az Északi tenger partján fekvő város gépgyárát támadják meg.

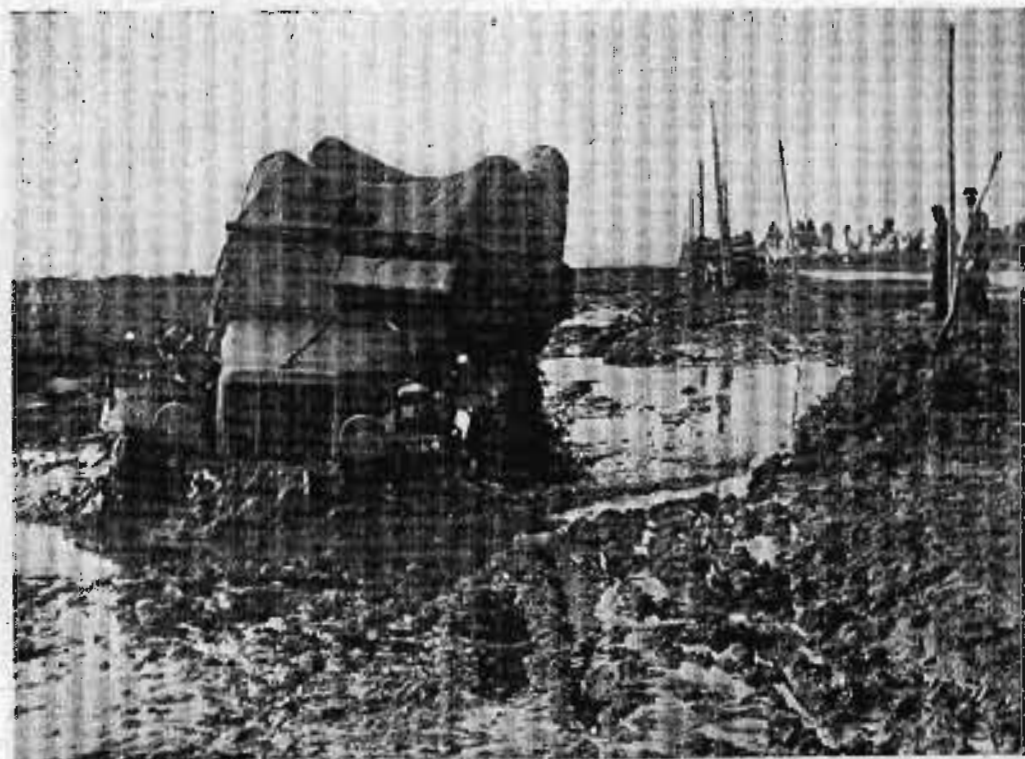
Még néhány utasítás, aztán egymás után tűnnek el a gépben. A földön kissé lomhán és ügyetlenül gurul a gép az indítóvonalra. Az indító jelez és a két motor teljes erő kifejtésben felbőgve rövid, rázós nekifutás után a levegőbe zökkeni a gépet.

A várost, amelynek szélén a cél fekszik, könnyű megtalálni. A gép előtt és mögött, különböző magasságban, egyenként és zárt alakzatokba forrva még számtalan más gép repül a város elleni támadásra. A pilóta csak egyeféle láncszemként sorol be a bombázók hosszú, dühöngő láncába, amely hónapok óta, dühös sáskarajként csap le az angol városokra.

A látóhatáron feltűnik a város. Jól lehet látni, amint a légvédelmi tüzéség, tehetetlen dühében tűzzel árasztja el az első hullámokat. Közelebb érve feltűnnek az angol vadászok is, amint megbolygatott szunyograjként cikkáznak a német bombázók között.

A gyártelepek kemény- és épületrengetegében a megfigyelő már messziről felfedezi a részükre kijelölt gépcsarnokot és megmutatja a pilótának is. Az csak bólint, tudja már, hogy mit jelent, ha a megfigyelő a gép üvegórán keresztül a föld felé mutat.

„Vigyázz, zuhanunk!“ hallatszik a pilóta hangja a fejhallgatókban és mint minden zuhanóbomba-

Hernyótalpas jármű harca a sárral.

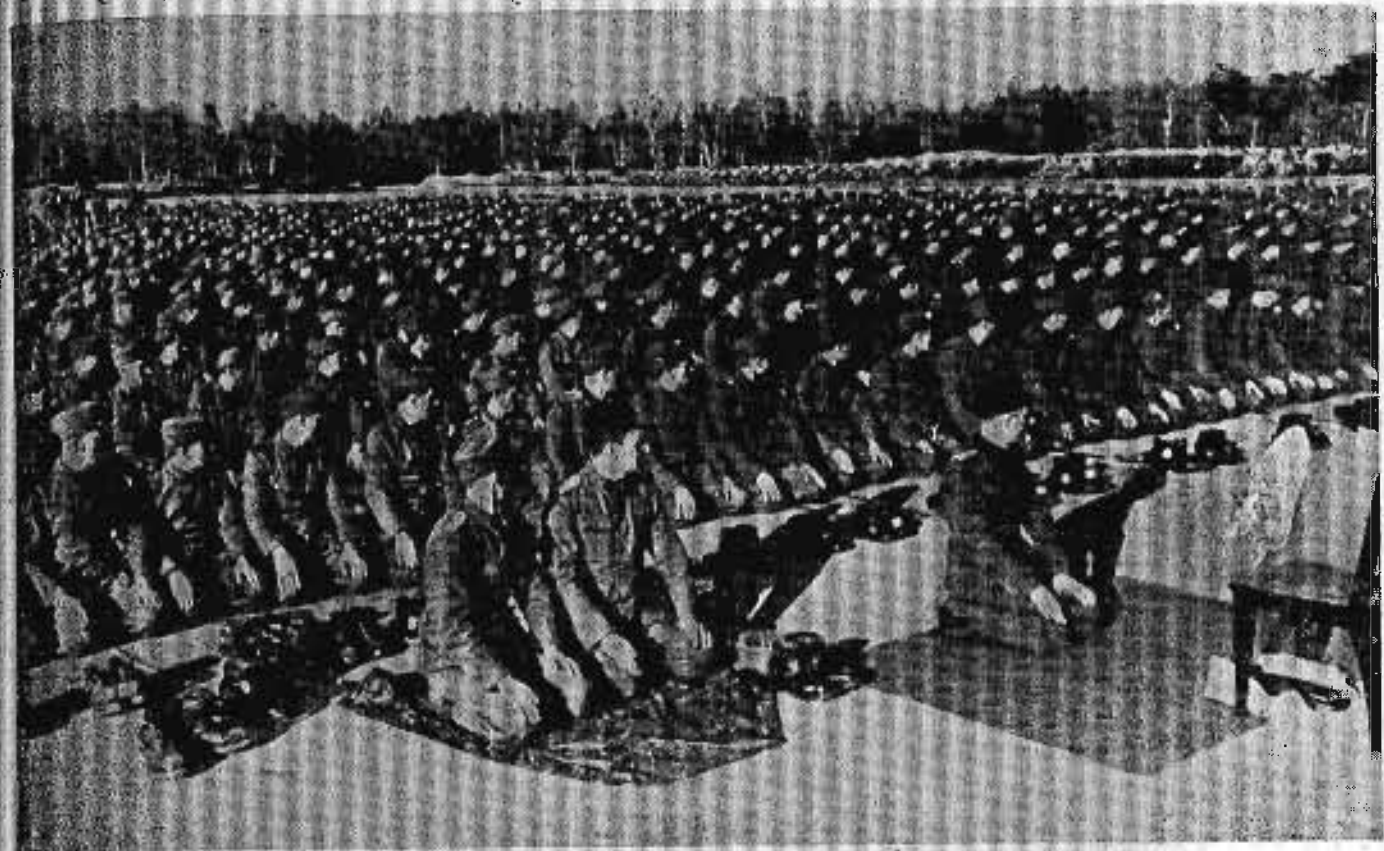

Amerikai repülőik által szétbombázott 1500 éves Cassino-hegyi apátság.

Az angolok bevonulnak Rómába, mint hadifoglyok.

India szabadságharcosai. Bose muzulmán önkéntesei reggeli imájukat végzik Mekka felé fordulva.

Német fogságba került „amerikai” katonák.

EMÉKEZZÜNK!

Hetesy Ferenc bicskei őrsbeli csendőr a szári erdőben 1885 április 30-án orvvadászokkal vívott tűzharcban halálos sebet kapott és majus 1-én Budapesten meghalt.

Pongrácz Pál őrmester, az öbői őrs parancsnoka, a szerb harctéren szerzett betegségében 1916 május 1-én Căitárobán meghalt.

Kovács András petrői őrsbeli próbaçsendőr, szerb partizánokkal vívott harcban, 1942. május 2-án hősi halált halt.

Sztankovics Sándor 2. oszt. őrmestert, a cibakházai őrs parancsnokát, Tornai Lajos cibakházai őrsbeli alőrmestert és Uzsváth Péter cibakházai őrsbeli csendőrt 1919 május 3-án a szolnoki laktanyában vörösök meggyilkolták.

Tibil János kassai kerületbeli csendőr, címz. őrmester Szerbiában, Lovci mellett komitácik üldözése közben 1916 május 4-én elesett.

Korba Lázár feketehalmi őrsbeli csendőr az oroszokkal harcolva, 1916 május 4-én Kol.-Malin mellett elesett.

Benedek János és Demény Lajos alőrmestereket ellenforradalmi tevékenységük miatt a vörösök 1919 május 4-én Szolnokon meggyilkolták.

Trupulai János 2. oszt. őrmestert, a tápióbicskei őrs parancsnokát és Domonkos Imre tápióbicskei őrsbeli alőrmestert ellenforradalmi tevékenységük miatt 1919 május 4-én Tápióbicskén vörös katonák meggyilkolták.

Megyeri Antal 2. oszt. őrmestert, a tiszavárkonyi őrs parancsnokát, ellenforradalmi tevékenysége miatt a vörösök 1919 május 4-én Tiszavárkonyban meggyilkolták.

Vén András 2. oszt. őrmestert, az oláhbrettyei őrs parancsnokát, vörös terroristák Kecskeméten, 1919 május 5-én meggyilkolták.

Domby Sándor százados, az ujvidéki szárny parancsnoka, 1915 május 7-én az oroszokkal vívott harcban Laborcfnél elesett.

Bürger Mátyás őrsvezető, címz. őrmester, szalkszentmártoni őrsparancsnokot Szalkszentmártonban 1914 május 8-án egy fegyveres gonosztevő orvul agyonlőtte.

István János nagykarolyi őrsbeli csendőr 1915 május 9-én sebesülten orosz fogságba esett és odaveszett.

Roos Károly zászlós, a topánfalvi szakasz parancsnoka, az orosz harctéren szerzett betegségében 1915 május 10-én Ungváron meghalt.

Tompa Károly alsópéli őrsbeli csendőr 1916 május 10-én Kol.-Malin mellett orosz golyótól találva elesett.

Réti Flórián balatonföldvári őrsbeli tiszthelyettest két elfogott büntettes Balatonzamárdi határában 1929 május 10-én meggyilkolta.

Máthé Lajos balázsfalvai őrsbeli csendőrt tettenért betörők, akikkel szemben szolgálattelag fellépett, 1915 május 14-én Balázsfalván meggyilkolták.

Sipka Antal rozgonyi őrsbeli csendőr, címz. őrmestert és Olajos Károly orsovai szárnybeli csendőrt a Javorov mellett Szcavinka magaslaton felrobbant orosz akna 1915 május 14-én megölte.

HŐSEINK

SZÁDAY BÉLA főhadnagy

A 101. hadtápszázalaj tábori csendőr szakaszparancsnoka volt, amikor Kurszk környékén felbukkanó és az utánpótlási vonalakat veszélyeztető partizánokat szakaszával — személyes bátorságával kitűnve — leküzdötte. Ezzel a zászlóalj biztosítási területének nyugodt közbiztonságához nagy fokban hozzájárult.

Igen értékes szolgálatot tett azzal is, hogy Kurszk városában egy nagyszabású és a német parancsnokságokhoz beszervezett szovjet kémszervezetet leplezett le és fogott el.

A Dóntól történt 1943. januári visszavonulás alkalmával, mint ideiglenes hadtápszázalajparancsnok, a zászlóalj nagy kiterjedésű területén a fontos útvonalak biztonságát partizánok ellen vívott eredményes harcokkal megteremtette. A visszavonulók gyűjtését, rendezését, ellátását és irányítását kiválóan végezte.

Michailovka—Korotscha területén hadtápszázalajával az utóvédék utóvédje között harcolt. A Lóskay-csoport mellett részt vett Korotscha megerősítésénél s a város védelmében egységeit kiválóan vezette és személyes bátorságával kitűnt.

1943. február 5-éig zászlóaljával Korotschán önállóan kitartott, majd február 6-án a visszavo-

nulási parancs vétele után kb. 1¹/₂ századnyi erővel Belgorod felé visszavonult. Ekkorra Belgorodtól keletre a két szovjet támadó ék Schaljachowoje községnél találkozott és a zászlóalj körül a gyűrű bezárt.

A sötétség beállta után zászlóalja élén megkezdte a kitörést. Nehéz és váltakozó községarc után az ellenségnek tetemes veszteséget okozott, zászlóaljával magyar hadifoglyokat szabadított ki és nehézfegyvereket zsákmányolt.

Elkeseredett harcok után a nagy túlerőben levő ellenséget áttörte a zászlóalj. Ebben a harcban Szaday főhadnagy egy géppisztoly lövedéktől súlyosan megsebesült. Bajtársai szállították Belgorodba, ahonnan német kórházba került.

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága vitéz és bátor magatartásáért újólajos Dícsérő Elismerését hadiszalagon a kardokkal adományozta.

Német részről a 2. o. vaskeresztrel tüntették ki.

A most folyó háborúban szerzett kitüntetései még: Kormányzói Dícsérő Elismerés hadiszalagon a kardokkal és az 1. oszt. tűzkereszt egy sebesülési pánttal.

NYELVMŰVELÉS

II.

Egyesszám — többszám.

(Befejező közlemény.)

II.

Többszám használandó:

1. Egy- vagy többtagú alany után, ha valamennyi tag többszámú. (A nyomozások sikeresek voltak. A csendőröket és a rendőröket kivezényelték.)

2. Ha a többtagú alany tagjai közül akárcsak egy is többszámú. (A detektív és a kivezényelt rendőrök átkutatták a ligetet. A tolvajok meg az orgazda kézre kerültek.)

3. Ha több tulajdonnévnek közös értelmezője van. (Szemenyey és Lőkös vezérőrnagyok megvizsgálták az erődítési munkálatokat.)

4. Ha az alany tagjai különböző személyűek. Első személyben akkor használjuk a többszámot, ha az alany tagjai között van első személyű is. (En és a csendőr vettük észre a tüzet.) Második személyben meg akkor, ha második és harmadik személyűek az alany tagjai. (Te és a csendőr vettétek észre a tüzet.)

5. Ha birtokos személyragú szó vonatkozik több egyesszámú alanyra. (A miniszterelnök és a vezérkar főnöke megérkezésük után mindjárt kihallgatáson jelentek meg az államfőnél.) De: a miniszterelnök és a vezérkar főnöke megérkezvén, nyomban kihallgatáson jelent meg az államfőnél. Ebből a mondat-

ból hiányzik a több birtokost jelentő megérkezésük, ezért egyesszámban áll az állítmány.

6. Ha korábbi mondatban előforduló több tagú, egyesszámú alanyra történik értelmi hivatkozás. (A miniszterelnök és a vezérkar főnöke tegnap este megérkezett. Ma délelőtt kihallgatáson jelentek meg az államfőnél.)

7. Ha a részeshatározó többszámú, akkor a birtokot jelentő igei-névszói állítmány birtokos személyragú névszójában is megjelöljük a több birtokost. (A katonáknak megmaradt a szállásuk. A tábori csendőröknek nehéz a helyzetük, mert a megszállt terület lakossága megbízhatatlan.)

8. Az összes jelző után. (Az összes költségek megtérültek.)

Íme ezek az egyesszám-többszám használatának legfontosabb kérdései. Bővebb magyarázatra, azt hiszem, nincs szükség. A szabályok, meg a példák eligazítanak. Két hibacsoporttal azonban mégis röviden foglalkozni akarok. Az egyikkel azért, mert szinte babonás konokossággal ragaszkodnak hozzá, a másikkal pedig azért, mert mostanában mindjobban lábrakap.

Elsőbben: Több birtokosnak egy-egy azonos fajta birtoka van. (A birtokos-birtok kifejezést természetesen nem jogi értelemben, hanem nyelvtani műszóként használjuk.) Ennek a hibának ez a legismertebb kaptája: A diplomaták feleségeikkel jelentek meg a fogadáson. Attól való félelmükben, hogy a többférjűség nyelvi hibáját követik el, beleesnek imhol a többnejűség bűnébe! Lássuk hát az egyesszám-többszám változatait a feleség szóra alkalmazva: A maharadzsza megjelent feleségével (egy felesége van). A maharadzsza megjelent feleségeivel (több felesége van). A maharadzsák megjelentek feleségükkel (mindenknek egy-egy felesége van). A maharadzsák megjelentek feleségeikkel (mindenknek több felesége van). Az európai viszonyokra a harmadik példa illik: A diplomaták megjelentek feleségükkel. Ez a helyes nyelvtani szerkezet. De nem a magyaros. Jó magyarsággal azt mondjuk, hogy megjelentek feleségestül, mert családi viszonylatban a -stul, -stül társhatározó ragot használjuk (családostul, gyerekestül, szekerekestül, lovastul). A magyaros használat tehát megoldja a többférjűség-többnejűség — nyelvi — kérdését is.

A másik kérdés azért is érdekes, mert első ízben találkozunk a többszám rovására történő eltolódással. Az történik ugyanis, hogy rendszerint nem jelölik meg a többszámú részeshatározónak birtokos névszói állítmányában a birtokos többszámát (II. rész, 7. pont). A hiba forrása az, hogy a fogyatékos nyelvérzék nem tud különbséget tenni birtokosjelző meg részeshatározó közt. Igaz, mind a kettőnek azonos a ragja: -nak, -nek. A többszámú részeshatározó helyes szerkezetét a példáim közül vett következő mondat mutatja: A tábori csendőröknek nehéz a helyzetük... Ebben a mondatban az -uk, -ük többszámú (3. személyű) személyrag, ámde nem a birtok, vagyis a helyzet szó többszámát jelöli, hanem a birtokosét, a csendőrökét, mégpedig magában a birtokban is. Birtokosjelzőre átalakítva így szól a mondat: A tábori csendőröknek helyzete

